

DZIECI W POLSCE

Dane, liczby, statystyki

Dzieci w Polsce

Dane, liczby, statystyki

Redakcja

Wst p	4
Uwagi metodologiczne	5
Demografia	

Szanowni Państwo,

Nadrzdnym celem niniejszej publikacji była próba zebrania i syntezy dostpnych statystyk publicznych dotycz cych sytuacji dzieci w Polsce. Ze wzgl du na szeroki zakres podj tej tematyki i jej wielow tkowo w opracowaniu znalazły si tylko wybrane i mo liwie najbardziej aktualne dane. Naley mie na wzgl dzie fakt, i poszczególne instytucje publiczne posiadaj ró ne i wła ciwe sobie metodologie gromadzenia i przetwarzania danych, co wpływa na czas udost pniaia ich opinii publicznej oraz cz ciow wybiórczo . Zastrze enia natury metodologicznej mo e równie budzi brak jednolito ci dobranych statystyk pod wzgl dem wiekowym dzieci. W cz ci danych przedział wiekowy obejmował dzieci do 17 roku ycia, w innych równie 18-letnie osoby, czyli młodzie . Wynika to przede wszystkim z przyj tych przez poszczególne instytucje przedziałów wiekowych czy stopnia szczegółowo ci publikowania i udost pniaia danych. Niemniej warto tych statystyk jest na tyle wysoka, e ich prezentacja w zbiorczym opracowaniu wydaje si , mimo wskazanych niedogodno ci, jak najbardziej wła ciwa i potrzebna.

W opracowaniu zaprezentowano osiem obszarów tematycznych: Demografi , Edukacj , Zdrowie, Rodzin , Przemoc, Ubóstwo, Wypadki i Dzieci cudzoziemskie, przy czym Edukacja, Zdrowie, Rodzina i Ubóstwo, ze wzgl du na ich kluczow rol w yciu dziecka, zostały potraktowane nieco szerzej ni pozostałe obszary. Ponadto kaej ndy z obszarów został przygotowany według dwóch osi

Najniższy udział dzieci w populacji wśród krajów Unii Europejskiej mają: Bułgaria, Niemcy, Łotwa, Węgry i Słowenia.

Wykres 1.4. Udział dzieci i młodzieży (0-19 lat) w ogólnej populacji krajów Unii Europejskiej w roku 2011

Struktura urodze

Podstawowym wskaźnikiem obrazującym sytuację demograficzną w danym kraju jest współczynnik dzietności. Określa on liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku 15-

Tabela 1.7. Urodzenia martwe na przestrzeni lat

Istnieje duża dysproporcja pomiędzy liczbą dzieci

Szkolnictwo w Polsce

Rozpoczyna w placówkach przedszkolnych edukacja dzieci kontynuowana jest w ramach obowiązkowego szkolnego w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. W Polsce w ciągu ostatnich lat współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych uległ niewielkiemu obniżeniu i pozostaje na stabilnym poziomie 96,5%. Co prawda obniżył się on na obszarach wiejskich i nie przekracza 87,0%,

Szkolnictwo specjalne w P

Osiągnięcia polskich uczniów

Wyznacznikiem kondycji polskiej edukacji, obok współczynnika skolaryzacji, liczby szkół i uczniów do nich uczęszczających, są również wyniki egzaminów przeprowadzanych w szkołach

Tabela 2.21. Średnie osiągnięcia uczniów szkół gimnazjalnych w miastach i na obszarach wiejskich

Ocena stanu zdrowia

Jednym z elementów określających kondycję zdrowotną najmłodszego pokolenia jest samoocena stanu zdrowia. Zarówno wśród chłopców, jak i dziewcząt panuje przekonanie, iż ich stan zdrowia jest dobry lub bardzo dobry (na poziomie bardzo dobrym lub dobrym swój stan zdrowia ocenia 91,6% chłopców oraz 92,8% dziewcząt). Jednak formułując wnioski na temat kondycji zdrowotnej dzieci należy wziąć pod uwagę dane dotyczące również innych elementów, m.in. występowania długotrwałych problemów zdrowotnych lub liczby dzieci przebywających w ciągu roku w szpitalach. A w tym przypadku sytuacja nie wygląda tak optymistycznie.

Dostępność opieki medycznej

Wykres 3.15. i Wykres 3.16., Liczba dzieci przyjętych w ciągu roku do szpitala oraz liczba łóżek przeznaczonych dla dzieci

Liczba łóżek przeznaczonych dla dzieci w szpitalach sukcesywnie spada od 2009 roku, zaś liczba młodych pacjentów wzrasta.

Wykres 3.15. i Wykres 3.16., Liczba dzieci przyjętych w ciągu roku do szpitala oraz liczba łóżek przeznaczonych dla dzieci

ródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez CSIOZ

Tabela 3

Tabela 3.14. Szczepienia ochronne dzieci i młodzie y (stan na 31 grudnia – w % dzieci i młodzie y w danej grupie wieku posiadaj cych karty upomnienia)

[illegible]

Model rodziny

Rodzina, jako podstawowa komórka życia społecznego, nadaje kierunek rozwoju pozostałym obszarom życia dziecka. W Polsce w ostatnich latach zmienił się zarówno model rodziny, jak i sposób jej funkcjonowania. Ponadto coraz więcej dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a nie w rodzinie.

W roku 2011 wi kszo wszystkich rzwodów (ok. 60,0%) stano-

**W ród dzieci przebywaj cych w placówkach
opieku czo-wychowawczych wi kszo stanowi
dzieci od 7 do 16 roku ycia.**

Wykres 4.14. i 4.15. Wychowankowie całodobowych placówek opieku czo-wychowawczych
według płci oraz według wieku w 2011 r.

ródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rodziny zastępcze

Rodziny zastępcze są szczególną formą zapewnienia opieki i wychowania dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Od 2005 roku liczba rodzin zastępczych nieznacznie wzrosła i w 2011 wynosiła 37 344. Jednocześnie w miastach można odnotować dwukrotnie wyższą liczbę rodzin zastępczych niż na obszarach wiejskich.

Wśród rodzin zastępczych wyróżniamy: rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem i zawodowe rodziny zastępcze. Najliczniejsze są rodziny spokrewnione z dzieckiem, które wydają się być najlepszym rozwiązaniem dla dzieci, które pozbawione są opieki rodzicielskiej częściowo, czyli nie mogą zostać adoptowane. Rodzina zastępcza spokrewniona zapewnia im wówczas nie tylko opiekę i wychowanie, ale również w procesie podjęcia decyzji o utrzymywaniu w rodzinie. O ile liczba rodzin zastępczych zarówno spokrewnionych, jak i niespokrewnionych utrzymuje się na podobnym poziomie od 2005 roku, to liczba rodzin zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem wzrosła znacząco (w 2005 w Polsce było 606 rodzin zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem, a w roku 2011 już 1 692).

Do 2012 roku zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze dzieliło się na wielodzietne, specjalistyczne i te o charakterze pogotowia rodzinnego. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach wielodzietnych (4 231 dzieci w 2011 roku) oraz tych o charakterze pogotowia rodzinnego (1 773 dzieci w 2011 roku), przy czym w tym pierwszym przypadku pogotowie rodzinne zapewnia krótkoterminową opiekę zastępczą spowodowaną koniecznością natychmiastowego odizolowania dziecka od jego środowiska rodzinnego. Dziecko w pogotowiu rodzinnym przebywa do momentu uregulowania jego sytuacji rodzinnej lub przeniesienia go do rodziny zastępczej albo adopcyjnej. Fakt ten wyraża się w tym, że chociaż liczba dzieci w tych rodzinach, ale wskazując na to, że w rodzinach zawodowych (12 081) i w rodzinach niespokrewnionych (16 100) i w rodzinach specjalistycznych (3 231) i w rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego (1 773) i w rodzinach wielodzietnych (4 231) w 2011 roku przebywało łącznie 27 315 dzieci.

W rodzinach zastępczych w 2011 roku przebywało 27 315 dzieci, z czego 12 081 w rodzinach zawodowych, 16 100 w rodzinach niespokrewnionych z dzieckiem, 3 231 w rodzinach specjalistycznych, 1 773 w rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego i 4 231 w rodzinach wielodzietnych. W rodzinach zastępczych w 2011 roku przebywało 27 315 dzieci, z czego 12 081 w rodzinach zawodowych, 16 100 w rodzinach niespokrewnionych z dzieckiem, 3 231 w rodzinach specjalistycznych, 1 773 w rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego i 4 231 w rodzinach wielodzietnych.

Tabela 4.11. Wychowankowie przebywający w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych według płci i wieku w 2010 i 2011 r.

Rok	Dziewczyna	Chłopcy	0-3 lata	4-6 lat	7-13 lat	14-16 lat	17-18 lat
2010	8 942	10 040	1 173	1 229	6 596	6 202	2 895
2011	8 905	10 095	1 244	1 216	6 420	6 278	3 039

Tabela 4.21. Liczba orzecze o przysposobienie w s dach rodzinnych

Istotnymi problemami zwi ązanymi z przemoc ą i przest ępczo ścią

Przemoc w rodzinie i młodzieży

Najbardziej problematycznym związaniem z przemocą jest przestępstwa

o52/abela 5.1. Liczba ofiar przy domowej według procedury Niebieskiej Karty, w tym dzieci do lat 13 i małoletni od 13 do 18 lat

Tabela 5.9. Nieletni, wobec których prawomocnie orzeczono środki wychowawcze, poprawcze lub kary w sądach powszechnych w związku z czynami karalnymi

Sytuacja materialna rodziny

Ubóstwo i wykluczenie społeczne dzieci są jednymi z najpoważniejszych problemów współczesnego świata. Życie w ubóstwie

Ubóstwo w Polsce

W Polsce najbardziej zagrożone ubóstwem są województwa: wielkopolskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie i podlaskie.

Wykres 6.6. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem według województw w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najniższe stopy ubóstwa wśród analizowanych krajów rozwiniętych posiadają Islandia, Finlandia, Cypr oraz Holandia.

Zewnętrzne przyczyny zgonów dzieci

Wypadki spowodowane przyczynami zewnętrznymi, niezwiązanymi z czynnikami chorobowymi, stanowią poważne zagrożenie dla dzieci i młodzieży. W 2010 roku były one przyczyną ponad 1000 zgonów dzieci w Polsce. Najczęściej dochodziło do wypadków komunikacyjnych, samookaleczeń oraz utonięć.

Dzieci cudzoziemskie w pieczy zastępczej

Istotną kwestią związaną z nieletnimi uchodźcami stanowi

